

Mustafa Küçüktepe KAYSERİ ANA HABER

Pretoryanizm ve 27 Nisan E-Muhtırası

27 Nisan 2020

PRETORYANİZM VE 27 NİSAN E-MUHTIRASI

“Pretoryanizm, silahlı kuvvetlerin kendilerini devletin, mevcut rejimin veya mevcut iktidar ve yöneticilerin koruyucusu olarak görmesi durumudur. Bu anlayışta ordu doğrudan veya dolaylı olarak ülke siyasetine ve gündemine yön verebilmekte gerektiğinde ise müdahalede bulunabilmektedir. Bu müdahalelerde ordunun tamamı veya ordu içerisindeki yüksek rütbeli kişiler ile onlara bağlı olan askerler aktif rol oynayabilirler.” <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pretoryanizm>

28 Şubat postmodern darbesinin üzerinden neredeyse on yıl geçmişti. Eski alışkanlıklar devam ediyordu. Pretoryanizm yanlıları “on yılda bir asker yönetime müdahale etmeli, siyasiler kendilerine çekidüzen vermeli” düşüncelerini yüksek sesle dile getiriyorlardı. Cumhurbaşkanlığı seçim süreci, Laiklik, irtica, başörtüsü eksenine çekilmiş, hükümete karşı muhalefet yoğunlaştırılmıştı. Ülkedeki istikrardan rahatsız olan, kargaşanın hakim olmasını isteyen, Pretoryanizmi canlandırmak isteyen bir takım güçler, Laiklik tartışmalarını yeniden alevlendirerek gündeme taşımışlardı. Cumhuriyet Gazetesine bomba atılması, Danıştay ve Rahip Santoro, Hrant Dink cinayetleri gerçekleşmişti. Pretoryanizm meraklısı elit tabaka toplantılar, mitingler düzenlemeyi ihmal etmemiş, televizyonlar ve gazeteciler köşelerinden bazı subayların rahatsız olduğunu, sivil toplum örgütleri İrtica, Laiklik gibi hassas konuları dile getirmişti. Bilim üretmesi gereken üniversiteler Pretoryanizm seviciliğini eyleme öğrenci gönderip sınavları iptal ederek açıkça göstermişlerdi. Zira 28 Şubat sürecinde iktidardan uzaklaştırılan hatta partisi kapatılan kadroların 2002 seçimlerinde tek başına iktidara gelmesi Pretoryanizm yanlılarının işine gelmemişti. Genelkurmay Başkanlığı 10 Nisan Milli Güvenlik Kurulu toplantısının hemen ardından Cumhurbaşkanının “cumhuriyet değerlerine sözde değil özde bir bağlılık taşıması” gibi bir subjektif kriteri de gündeme taşımıştı.

Kamuoyundaki Laiklik tartışmaları, faili meçhul cinayetler, bazı dergilerde yer alan darbe günlüklerinin ortaya çıkması, sivil toplum örgütlerinin alanları ısıtmasıyla şartların olgunlaştığını düşünen Silahlı Kuvvetler, bir kez daha darbeye teşebbüs etmişti. 27 Nisan 2007 gecesi Silahlı Kuvvetler adına Genelkurmay Başkanlığı sitesinden bir yazı yayınlandı. Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt adıyla yayınlanan bu yazı internet yoluyla yayımlandığından e-muhtıra adıyla anılacaktı. Bu muhtıradaki özetle şöyle deniyordu: “Türkiye Cumhuriyeti devletinin, başta laiklik olmak üzere, temel değerlerini aşındırmak için bitmez tükenmez bir çaba içinde olan bir kısım çevrelerin, bu gayretlerini son dönemde artırdıkları müşahede edilmektedir. Uygun ortamlarda ilgili makamların, sürekli dikkatine sunulmakta olan bu faaliyetler; temel değerlerin sorgulanarak yeniden tanımlanması isteklerinden, devletimizin bağımsızlığı ile ulusumuzun birlik ve beraberliğinin simgesi olan milli

bayramlarımıza alternatif kutlamalar tertip etmeye kadar değişen geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu faaliyetlere girişenler, halkımızın kutsal dini duygularını istismar etmekten çekinmemekte, devlete açık bir meydan okumaya dönüşen bu çabaları din kisvesi arkasına saklayarak, asıl amaçlarını gizlemeye çalışmaktadırlar. Özellikle kadınların ve küçük çocukların bu tür faaliyetlerde ön plana çıkarılması, ülkemizin birlik ve bütünlüğüne karşı yürütülen yıkıcı ve bölücü eylemlerle şaşırtıcı bir benzerlik taşımaktadır... Türk Silahlı Kuvvetleri, bu niteliklerin korunması için kendisine kanunlarla verilmiş olan açık görevleri eksiksiz yerine getirme konusundaki sarsılmaz kararlılığını muhafaza etmektedir ve bu kararlılığa olan bağlılığı ile inancı kesindir.”

Yazıda daha çok peygamberimizin miladi doğum yıldönümü etkinlikleri, cumhurbaşkanlığı seçimleri, laiklik vurgusu ve TSK’ nın kendisine edindiği görevi yapmaktan kaçınmayacağına vurgu yapılmıştır.

“Muhtırada laiklik hassasiyetinden bahseden TSK, Kutlu Doğum faaliyetleri sırasında ortaya çıkan başörtülü kızların görüntülerinden ve ilahi okumalarından rahatsızlıklarını dile getirdi. Bu kutlamaların 23 Nisan ile aynı döneme denk gelmesini “(devletin) temel değerlerini aşındırmak için bitmez tükenmez bir çaba içinde olan bir kısım çevrelerin” hususi gayretlerine bağlayan Genelkurmay, “dini duyguların istismar edildiği” tespitini de yaptı. Buna dayanak olarak gösterilen haberlerinin içerisinde tekzip edilenlerin olması TSK’nın asıl maksadını da ortaya koyuyordu. Gelişmelerin buradan cumhurbaşkanlığı seçimine ve “sözde değil özde rejime bağlılık” ilkesine bağlanmasıyla bildiri; hükümetin içişlerine tamamıyla karışarak muhtıra hüviyetine bürünmekteydi. Bildiride ayrıca seçimlerin iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvuran ana muhalefet partisine de örtülü bir destek sunulmuş oldu. Laikliğin tartışılmasından endişe duyulduğunun ifadesiyle devam eden e-muhtıra TSK’nın müdahalelerine devam edeceği “kesin inancıyla” noktalanıyordu.”
<http://darbeler.com/2015/05/18/27-nisan-e-muhtirasi/>

Daha önceki müdahaleler, ya idareye el koymak ya siyasi istifalarla ya zorla görevden almalarla sonuçlanırken hükümetten beklenmeyen bir karşı atak geldi. Hemen ertesi gün hükümet sözcüsü kameralar karşısına geçip hükümete bağlı bir memuriyet ifa eden genelkurmayın hükümete karşı bir ifade kullanmasının demokratik bir ülkede kabul edilemez olduğunu açık ve net bir dille ifade etti. Hükümetin Anayasanın kendisine verdiği yetkiyi sonuna kadar kullanacağını, TSK’ nın da hassas olduğu Anayasanın temel ilkelerinin kendilerinin de sonuna kadar savunucusu olduğunu, bu muhtıraya karşı olduğunu ve boyun eğmeyeceğini açık ve sert bir dille ifade etmiş ve muhtıra reddedilmiştir. Böylece siyasi irade, belki de ilk defa böyle bir cesaret örneği göstererek demokratikleşmede önemli kritik bir süreci geçmiş oluyordu. Bu aslında pretoryanizme sivil iradenin bir darbesi sayılabilirdi.

Her ne kadar hükümet Pretoryanizm ve onun yandaşlarına gereken cevabı vermişse de işler hükümetin istediği gibi gitmemiştir. Anayasa mahkemesi 367 meselesini kabul etmiş (daha önceki

hiçbir cumhurbaşkanlığı seçiminde böyle bir sayı aranmamasına rağmen) ve meclisin iradesini yok saymıştır. Anayasa Mahkemesi'nin seçimlerin ilk turunu CHP'nin başvurusu üzerine iptal etmesi de yargının bir darbesi olarak düşünülebilir. Süresi biten eski Cumhurbaşkanı konutu terk etmemiş ve erken seçim sürecine girilmiştir. Anayasa değişikliği yapılarak Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi benimsenmiştir...

Asker onar yıl arayla demokrasiye balans ayarı yapmak için müdahalesini sürdürmüştür. Bu sefer ki müdahale geri tepmişti. Siyasi irade Pretoryanizme teslim olmamış ve aynı sertlikte cevap vermişti. Pretoryanizmi destekleyen kesim, eylemlerine yine devam etmiş, mitinglerini yapmış, Pretoryanizmin silahşörleri yazılarını yine yazmaya devam etmiş, sivil toplum örgütleri demokrasi yerine pretoryanizmden yana tavırlarını sürdürmüştür. Yani Pretoryanizm bitmiyor, devam ediyordu.